

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.5.00/34.0527

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Vzájemná poloha přímek a kružnic

Autor materiálu: Mgr. Martin Mach

Datum vytvoření: 10. 6. 2013

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Matematika, 2. ročník

Sada: MA3

Číslo DUM: 14

Tematická oblast: Planimetrie

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 3. 12. 2013

Ověřující učitel: Mgr. Martin Mach

Třída: ZDA 2.B

Popis způsobu použití materiálu ve výuce: Elektronická prezentace, která je určena pro výuku planimetrie ve všech oborech vzdělání na střední zdravotnické škole. Prezentace je zaměřena na vzájemnou polohu přímek, kružnic, přímků a kružnic. Může sloužit jako názorná pomůcka během výkladu nového učiva nebo při opakování již probrané látky. Také je vhodná pro domácí přípravu žáků. Je využitelná rovněž jako součást e-learningu. Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení látky v podobě závěrečného výukového snímku s úkoly.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

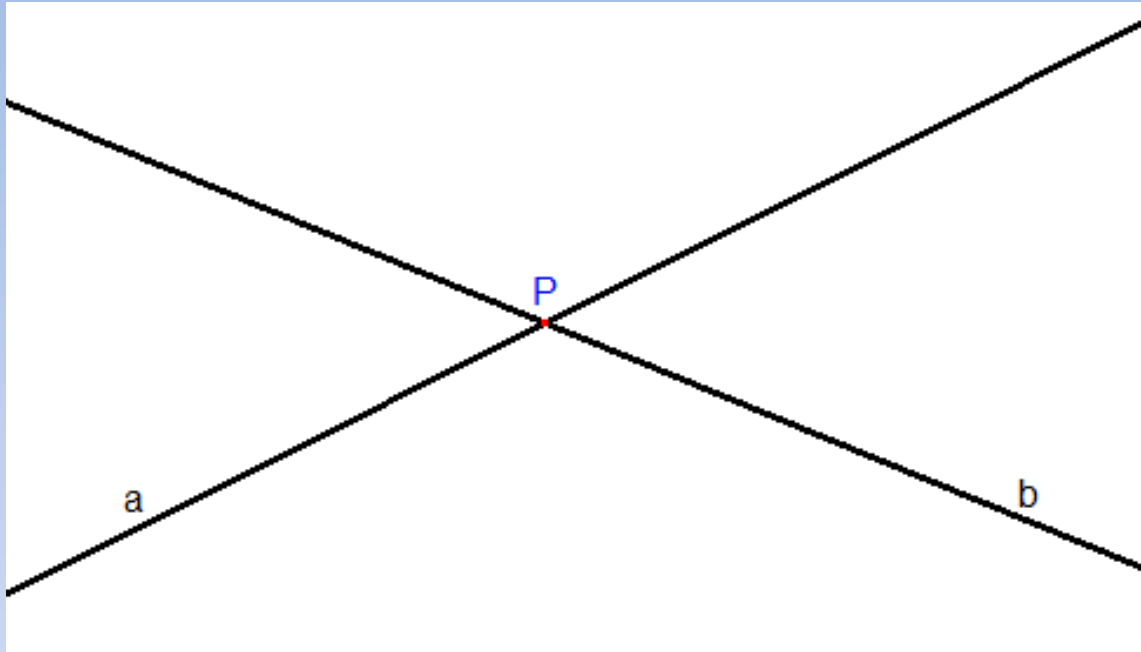

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzájemná poloha přímek a kružnic

Popis, názorné ukázky

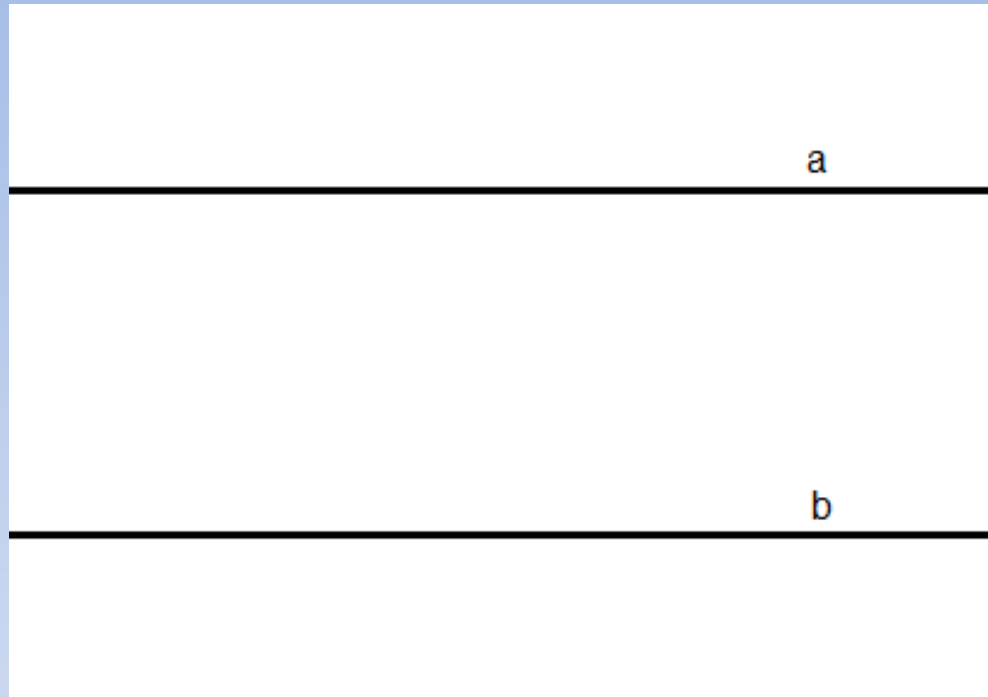
Vzájemná poloha dvou přímek různoběžky

Dvě různoběžné přímky - **různoběžky** - mají společný jeden bod, který se nazývá průsečík.

Zapisujeme: $\mathbf{a} \cap \mathbf{b} = \{\mathbf{P}\}$ nebo $\mathbf{P} = \mathbf{a} \cap \mathbf{b}$

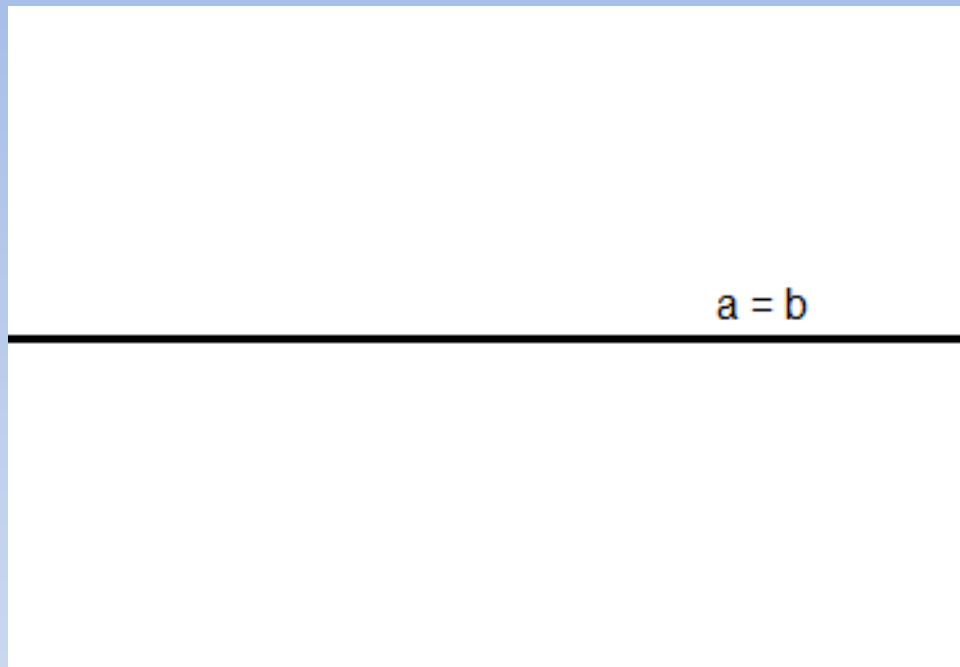
Vzájemná poloha dvou přímek rovnoběžky

Dvě rovnoběžné přímky - **rovnoběžky** - nemají žádný společný bod.

Zapisujeme: $a \parallel b$

Vzájemná poloha dvou přímek **totožné (splývající)**

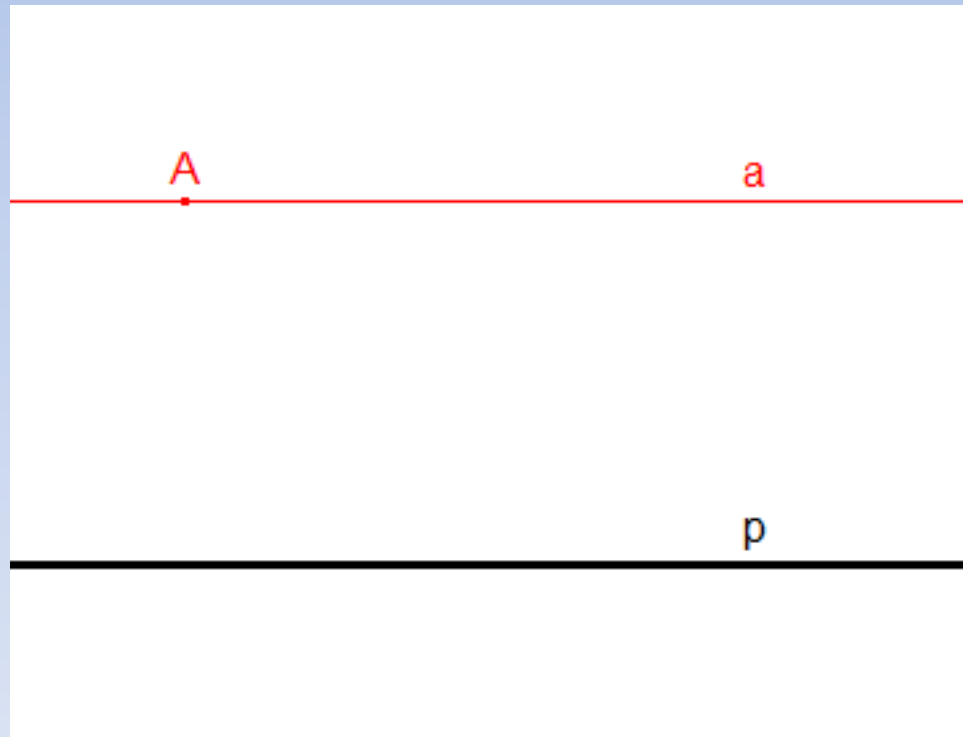

Dvě přímky, které mají společné všechny své body, jsou **totožné** (splývající). Poznámka: zvláštní případ rovnoběžnosti

Zapisujeme: **$a = b$**

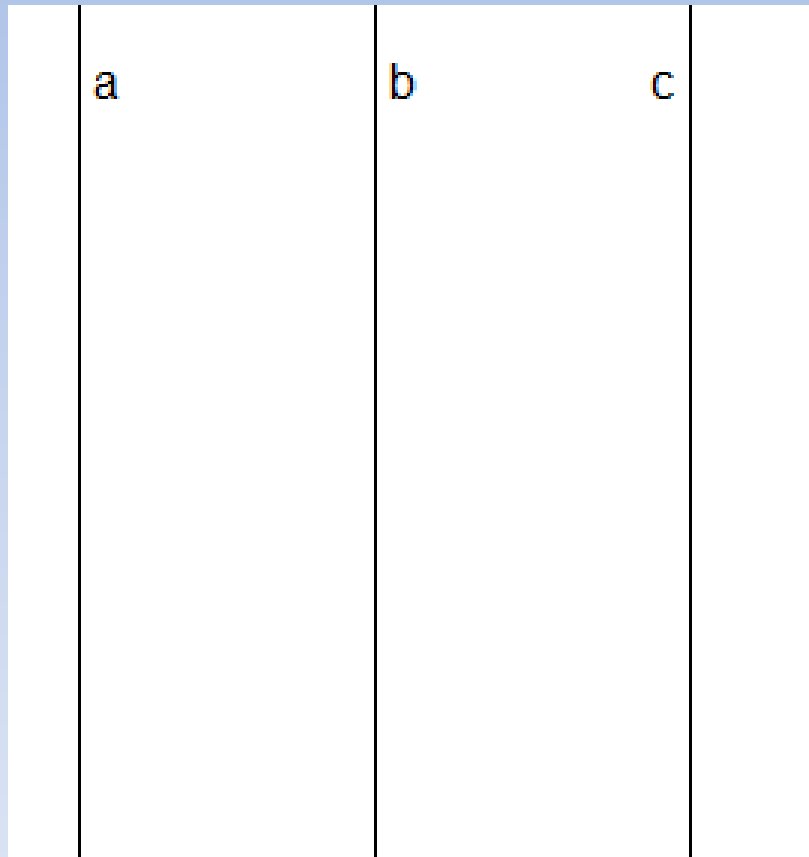
Rovnoběžka bodem

Věta: Daným bodem A lze vést k dané přímce p jedinou rovnoběžku.

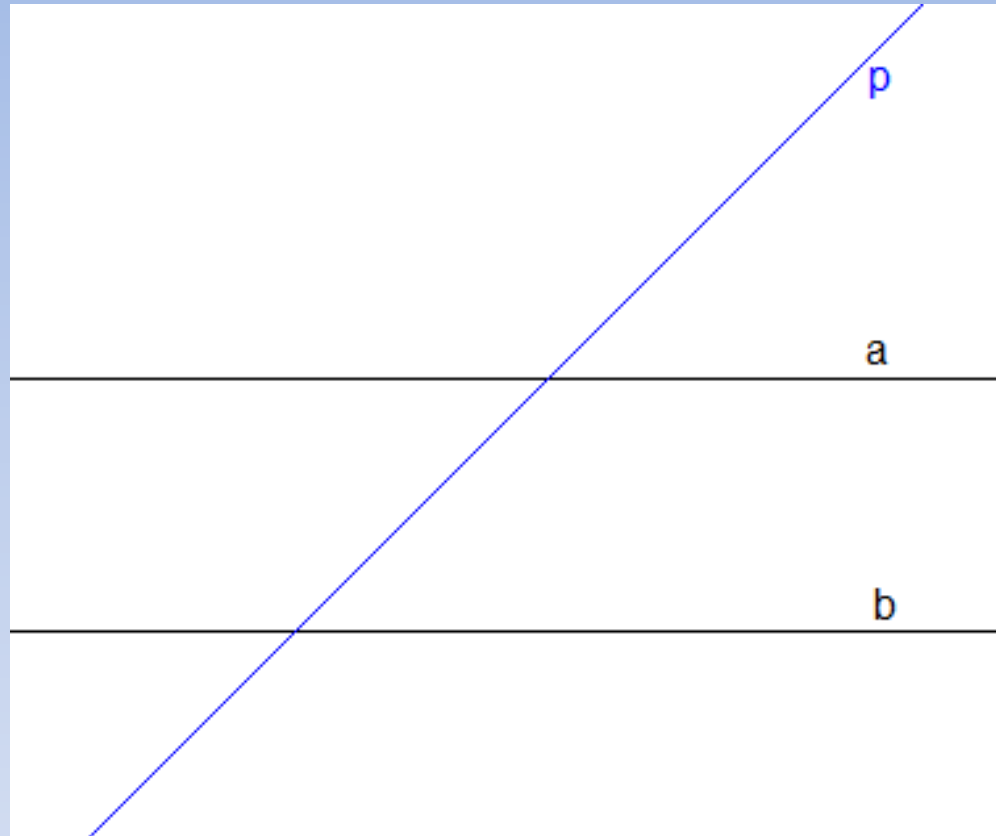

Tranzitivnost rovnoběžnosti

Věta: Je-li $a \parallel b$ a $b \parallel c$, pak je také $a \parallel c$.

Příčka rovnoběžek

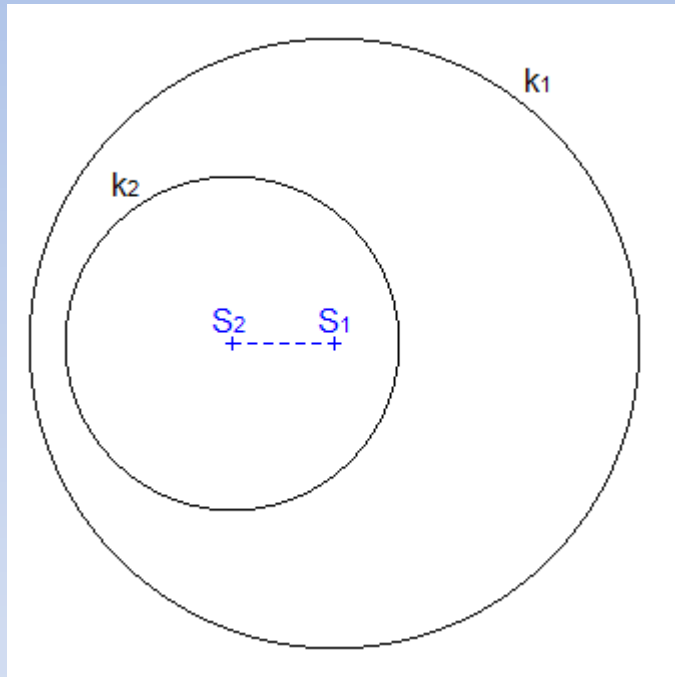

Přímku p různoběžnou s rovnoběžkami a , b označujeme jako příčku rovnoběžek a , b .

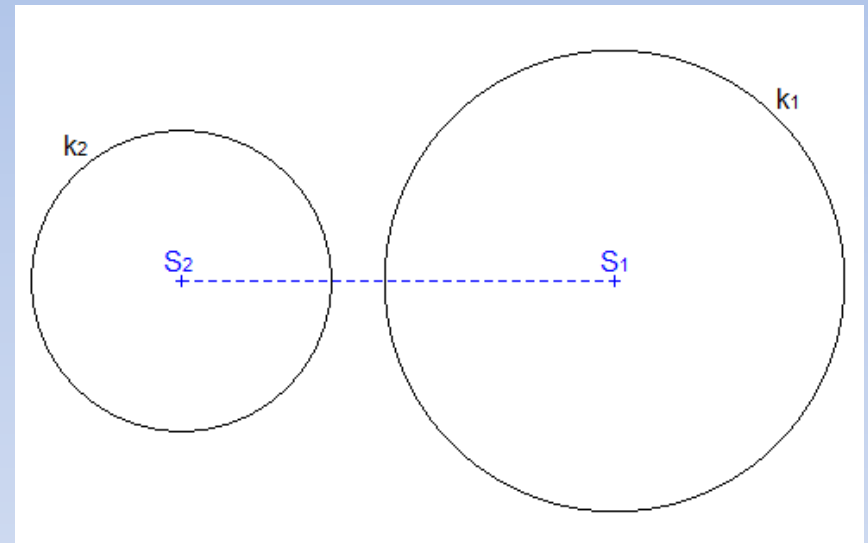

Vzájemná poloha dvou kružnic žádný společný bod

Jedna kružnice uvnitř druhé

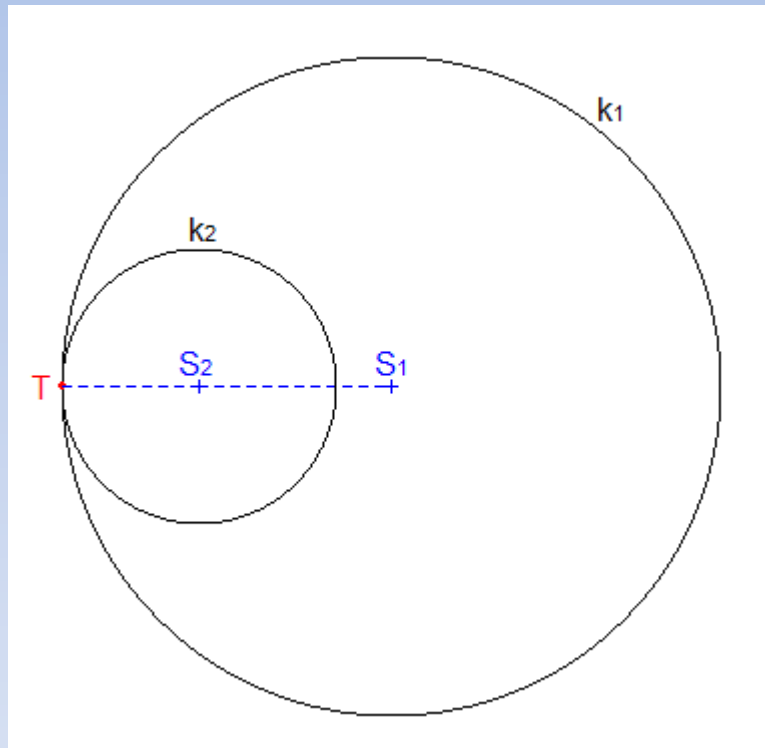
Jedna kružnice vně druhé

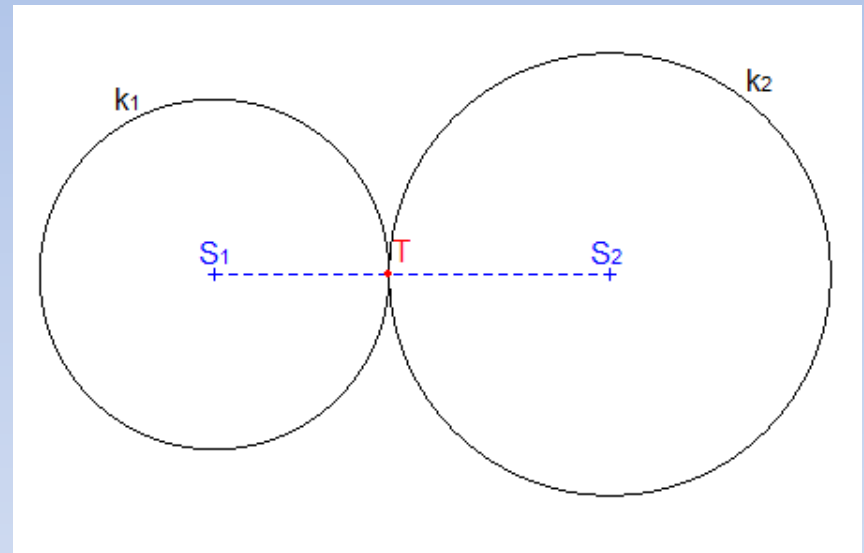
Vzájemná poloha dvou kružnic

1 společný bod

Vnitřní dotyk

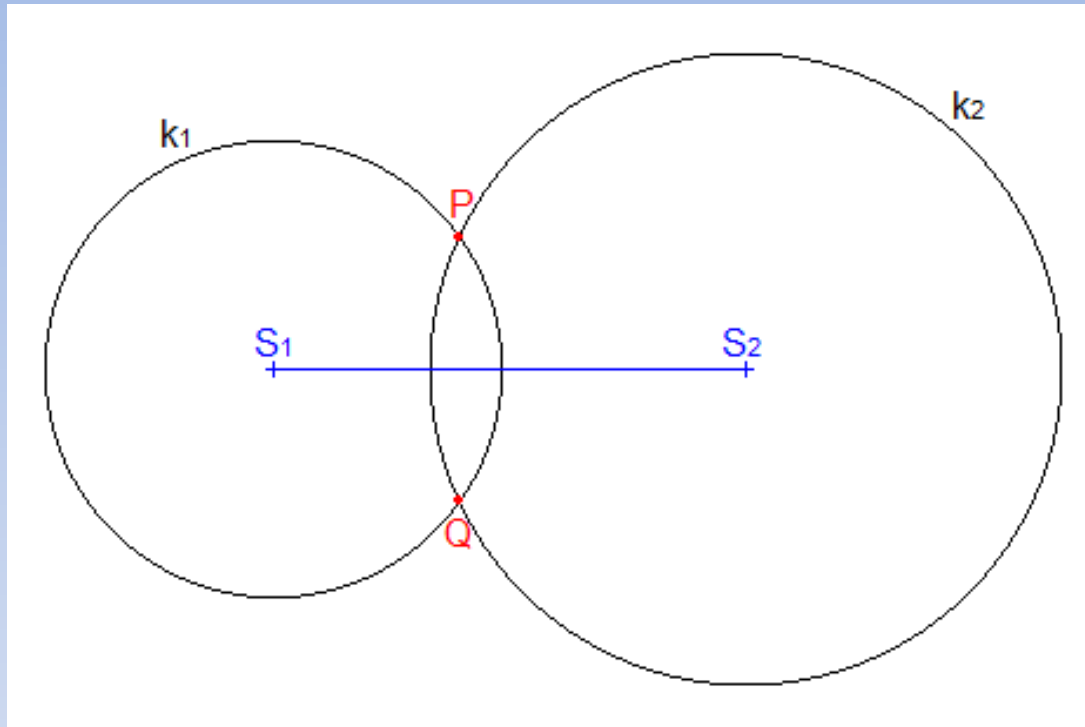
Vnější dotyk

Dvě kružnice mají jeden společný bod – **bod dotyku**.

Vzájemná poloha dvou kružnic

2 společné body

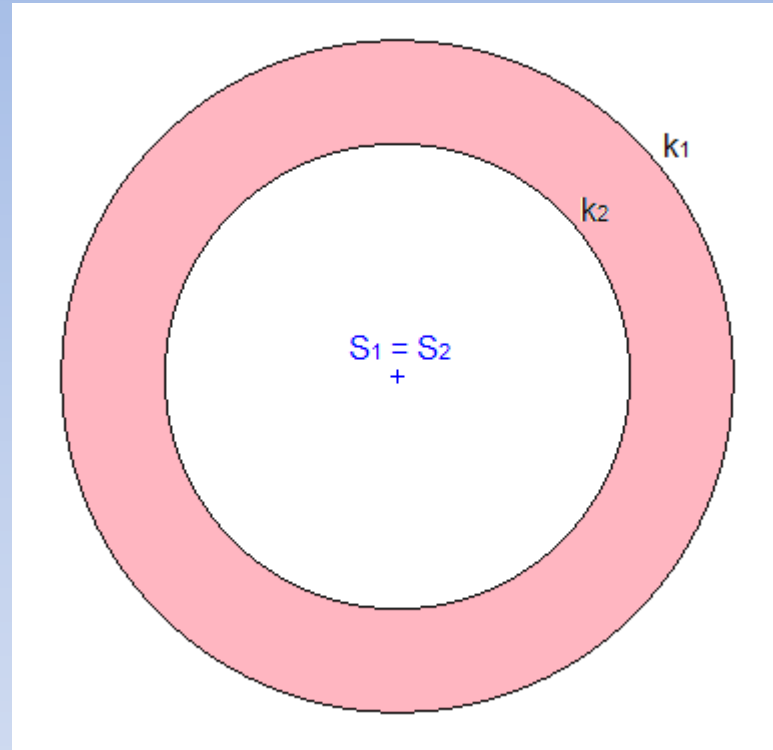
Dvě kružnice mají 2 společné body - **průsečíky**.

Zapisujeme: $k_1 \cap k_2 = \{P, Q\}$

Úsečka S_1S_2 se nazývá **středná**.

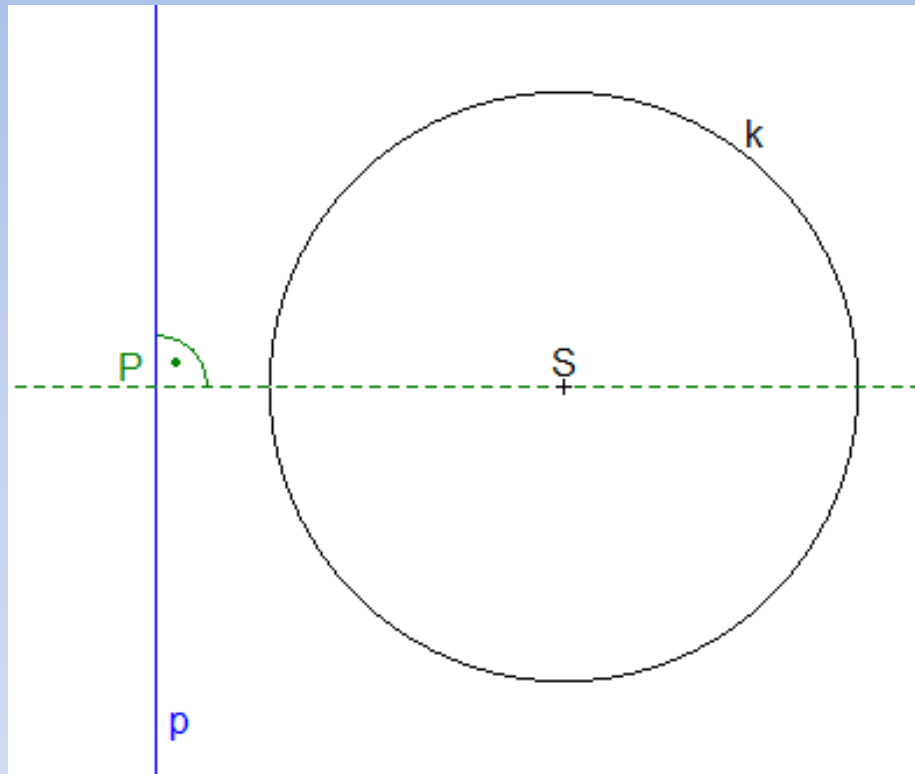
Vzájemná poloha dvou kružnic

soustředné kružnice

Dvě kružnice, které mají společný střed, nazýváme **soustředné**. Nemají buď žádný společný bod, nebo jsou totožné (splývající). Dvě soustředné kružnice vytvářejí **mezikruží**.

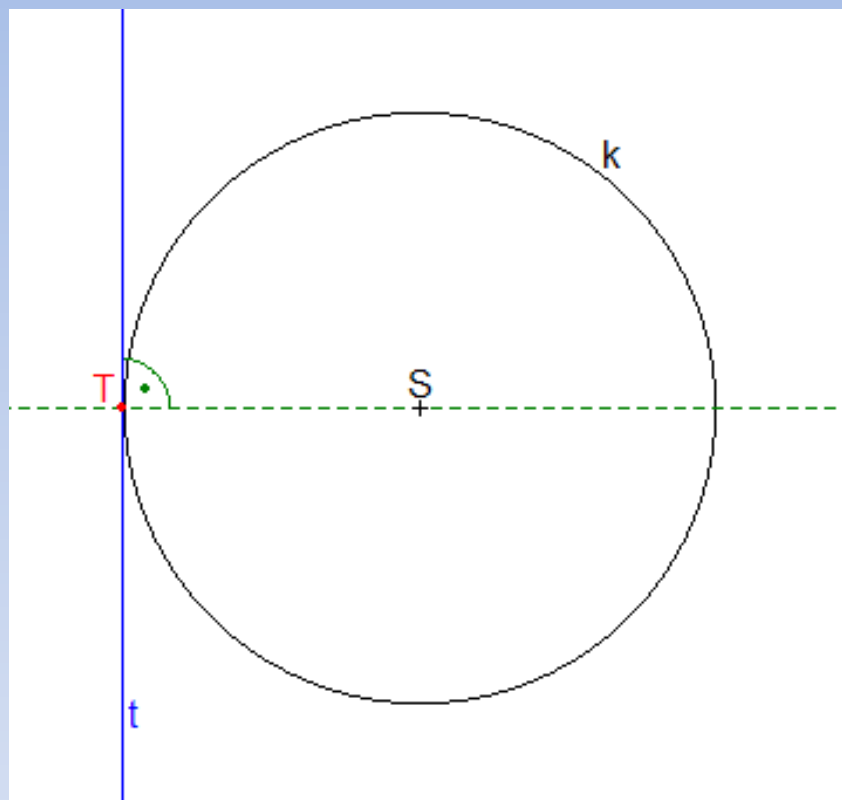
Vzájemná poloha přímky a kružnice vnější přímka

Přímka, která nemá s kružnicí žádný společný bod, je její **vnější přímka**.

Vzájemná poloha přímky a kružnice

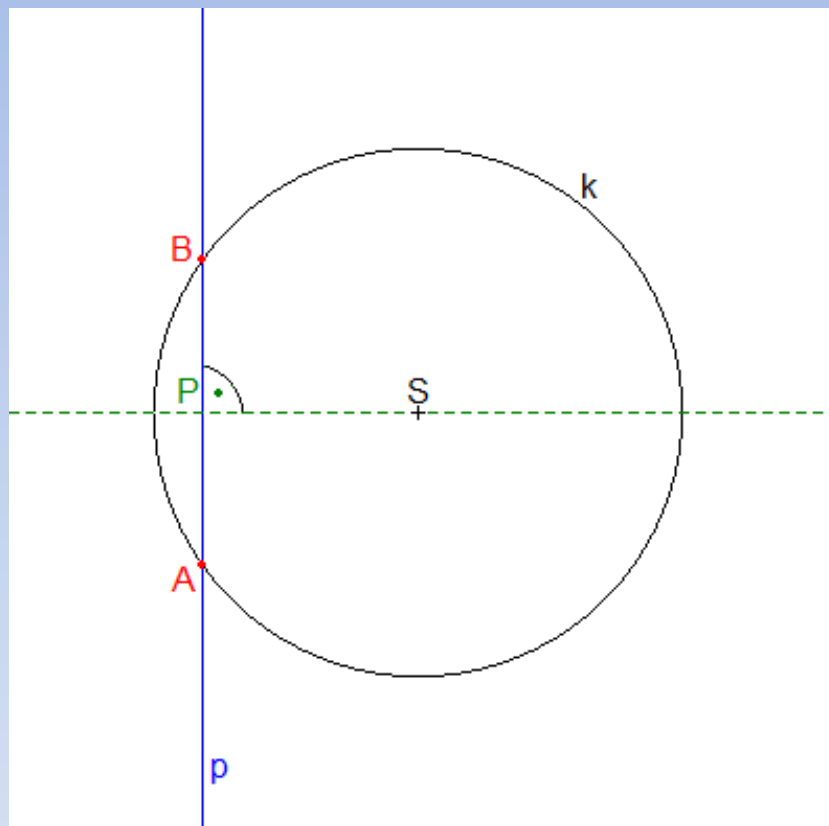
tečna

Přímka, která má s kružnicí jediný společný bod, je její **tečna**. Tečna kružnice je kolmá k přímce, která spojuje bod dotyku se středem kružnice.

Vzájemná poloha přímky a kružnice

sečna

Přímka, která má s kružnicí společné 2 body, je její **sečna**. Pata kolmice vedené ze středu kružnice na sečnu je středem **tětivy AB**.

Otázky a úkoly

1. Jak se nazývá zvláštní případ rovnoběžnosti dvou přímek?
2. Načrtněte si příčku. Jaké čtyři dvojice úhlů určuje?
3. Jak se nazývá spojnice středů dvou kružnic?
4. Vysvětlete, jaký je rozdíl mezi sečnou a tečnou kružnice.

Seznam použité literatury a pramenů

Použitá literatura:

POLÁK, Josef. *Přehled středoškolské matematiky*. 9. vydání. Praha: Prometheus, 2008. ISBN 978-80-7196-356-1

POMYKALOVÁ, Eva. *Matematika pro gymnázia: Planimetrie*. 4. vydání. Praha: Prometheus, 2006. ISBN 80-7196-174-4

V prezentaci byly použity pouze vlastní obrázky (vytvořené v programu Cabri II Plus 1.4.5).